

เทศน์อบรมคณะนักเรียน ร.ร.ประจักษ์ — ร.ร.อุดรธรรมฯ

เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๖

ศรีธัญชัย

วันนี้โรงเรียนไหนบ้างไม่รู้มา เล็ก ๆ ก็มี วันนี้โรงเรียนไหน โรงเรียนหมากแข้ง หมากแข้งก็มาแต่ก่อนไม่เห็นนี่ หมากแข้งก็มา เดี่ยวหมากแข้งมีไหมมาอีก หลวงตามันจะตายนี้ โหไม่ไหว นี่ธูระของเราก็มี ไม่รู้จะแบ่งทางไหนต่อทางไหนบ้าง เราคนเดียวแบ่งไม่ไหวทำไมไหว วันนี้เราก็มีธูระด้วย แบ่งทางโน้นแบ่งทางนี้ อย่างบิณฑบาตก็ไม่ไหวแล้วเดี๋ยวนี้บิณฑบาตได้เท่าที่กำลังอำนวยเท่านั้น

หนังสือนี้เอามาแจกผู้ที่ยังไม่เคยได้ก็รับไปชนิดละหนึ่งเล่ม น่าจะเป็นกองละชนิดชนิดละหนึ่งเล่ม แล้วเอาไปอ่านจริง ๆ นะ อ่านธรรมะนี้ผิดกับการอ่านทางโลกอยู่มาก ให้ลูกหลานทั้งหลายได้ทราบเอาไว้ เรื่องธรรมะเป็นเรื่องใหญ่โตมาก ในการปกครองตนตลอดถึงประเทศชาติบ้านเมืองที่อยู่ร่วมกันเป็นผาสุก ล้วนแล้วแต่ออกจากธรรมเป็นเครื่องปกครองทั้งนั้น อย่างอื่นไม่มี หลักวิชาทั้งหลายที่เราเรียนมามากน้อยนั้น ต้องมาเป็นเครื่องมือของธรรมเป็นผู้พาดำเนิน

ถ้าไม่มีธรรมเป็นเครื่องมือพาดำเนินแล้ว เครื่องมือเหล่านั้นจะทำให้เจ้าของทะเลงเย่อหยิ่งจองหองพองตัว แล้วประทุติตัวในทางชั่วช้าลามก โดยอาศัยหลักวิชานั้นเป็นเครื่องมือหากินได้อย่างคล่อง คนอื่นจะเดือดร้อนวุ่นวายขนาดไหนไม่คิด ถ้าเป็นเรื่องของธรรมแล้ว เครื่องมือเหล่านี้จะเป็นเครื่องสนองหน้าที่การงานที่ถูกต้องดีงามให้เป็นผลดี และสงบรวมเย็นต่อกัน เพราะฉะนั้นการอ่านธรรมะหรือการศึกษาธรรมะ จึงเป็นของจำเป็นมาก

เวลานี้ชาวพุทธเราเห็นศาสนาไม่ค่อยเป็นของสำคัญ และไม่สำคัญไปโดยลำดับลำดับแล้วนะ เห็นตั้งแต่เรื่องกิเลสมันจุกจุกเป็นของสำคัญ ๆ เด็กเกิดมา พอตกคลอดออกมาก็เห็นสำคัญแล้วในสิ่งที่จะทำลายตน เวลานี้สิ่งทำลายนี้มีมากพรรณาน่าไม่จบ มีทุกแห่งทุกหน ตำบลหมู่บ้าน บ้านนอกในเมืองมีหมด ไฟอันนี้มันกระจายไปหมด ส่วนมากก็ไปส่งเสริมราคาตัณหาทำให้รุนแรง จึงได้เตือนเสมอ อันนี้รุนแรงมาก ได้เตือนเสมอ เพราะอันนี้จะทำลายโลกไม่ใช่อันใด ออกแง่ใจ ๆ มีแต่อันนี้เป็นตัวบงการทั้งนั้น อันนี้สำคัญมาก มากเทียบการแก้ก็ยากมาก เอาเป็นเอาตายเข้าว่ากันเลย ไม่งั้นไปไม่รอด เสรีให้มันจนได้นั้นแหละ

อันนี้หนักมากนะ ราคาตัณหาจำไว้ทุกคน สัตว์เดรัจฉานเขาไม่มีโรงร่ำโรงเรียน ไม่มีการอบรม ก็เป็นตามประสาของเขา แต่เราเป็นคนด้วย และอยู่ในวัยการศึกษาเล่าเรียนที่จะอยากรู้อยากเห็นทุกสิ่งทุกอย่างด้วย ซึ่งควรจะรู้จะเห็นในสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ

ธรรมะเป็นของสำคัญมาก เป็นเครื่องปราบสิ่งเหล่านี้ได้ อย่างอื่นไม่ได้นะ มีธรรมะเท่านั้นที่จะปราบสิ่งเหล่านี้ให้อยู่ อย่างน้อยพอสงบรวมเย็นมีฝั่งมีฝายอยู่เป็นหลักเป็นเกณฑ์ได้

ถ้าเปลือเมื่อไรอันนี้ต้องเอาไปจิ้มน้ำพริกเลย อาหารว่าง กินทั้งวันเป็นอาหารว่างตลอดเวลา กินไม่อิ่ม ฟังแต่ว่าตัมหา ๆ คือ ความดีนรน ด้วยความอยากความหิวโหยนั้นละ ไม่มีความ อิ่มพอ ท่านจึงเรียกว่าตัมหา ไม่มีอะไรหยั่งถึงมันได้แหละ ถ้าเป็นแม่น้ำก็เลยมหาสมุทร ไม่มี ฝั่ง มหาสมุทรยังมีฝั่ง

เรื่องกิเลสตัมหาตัวนี้ไม่มีฝั่งนะ หยั่งไม่ถึง ต้องเอาธรรมเข้าหยั่ง เอาธรรมเข้าวัดเข้า เทียบเข้าเปรียบ เข้าลัดมันสกัดลัดกันแล้วอยู่ ถ้าไม่มีธรรมแล้วตายให้มันจริง ๆ ใครจะ อวดรู้อวดฉลาด จะมีฐานะสูงต่ำขนาดไหนก็ตาม ไม่พ้นที่ธรรมชาตินี้จะเอามาเป็นเครื่องมือ ขยี้ขยำให้แหลกไปตาม ๆ กันหมด เรามองดูอย่างมองดูแบบกิเลสพามอง ให้มองดูแบบธรรม พามอง กิเลสพามองมองยังไง มองดูสมบัติศฤงคารบริวาร มองดูเห็นคนเขาแต่งตัวโก้หรู โอ้ คนนี้เขามีหน้ามีตามีสถาบรรดาศักดิ์โก้หรู ๆ มหาโจรก็โก้ได้ ไปหาปล้นตามสถานที่ ใหญ่ ๆ นี้ พวกนี้มีแต่แต่งตัวโก้หรูทั้งนั้น ใครไม่ทราบว่าเขาเป็นคนประเภทนั้น สูงที่สุด โอ้อ้อที่สุด ฝั่งผายที่สุด คือพวกนั้น

เราอย่ามองอย่างนั้น เราอย่ามองว่า คนนั้นมีเงินมีทองข้าวของมาก คนนั้นเป็น เศรษฐี กุฎุมพี คนนี้มียศถาบรรดาศักดิ์สูงอย่างนั้น ๆ ให้เรามองความประพฤติของคนเป็น ยังไง ความประพฤตินั้นแหละที่จะยังโลกให้สงบร่มเย็นและเดือดร้อนเป็นของสำคัญ อยู่กับ ความประพฤติ ถ้าความประพฤติไม่ดีแล้ว ใครจะอยู่ชั้นใดก็ตามไม่พ้นไฟเผาหัว เข้าใจไหม หัว หัวใจนั้น มันเผาหัวใจโลกเวลานี้จะเป็นไฟอะไร ไฟราคะ ไฟตัมหา ตัมหาความ ทะเยอทะยานอยาก เอาอะไรมาให้ไม่อิ่ม เหมือนไสเชื้อเข้าหาไฟ เอาไสเข้ามา เอาต้นไม้บน ภูเขาทั้งลูกมาโยนดูซิ ไฟมันจะดับเพราะเชื้อมีไหม ไม่มี มีแต่แสดงเปลวขึ้นจรดเมฆ ๆ

นี่ก็เหมือนกัน ตัมหาเอาอะไรมา เอารูป รูปชนิดไหนมา ไสเข้ามา เสียงชนิดไหน เสียงขับเสียงกล่อม เสียงเพลง เสียงบารุงบำเรอ รูป ๆ อะไร รูปหญิงรูปชายรูปที่จะส่งเสริม ธรรมชาตินี้ทั้งนั้น เอามาส่งเสริมเชื้อไฟให้เผาไหม้ไปหมด มันร้อนด้วยกันถ้าไม่มีธรรม ให้ มองโดยธรรมอย่างนี้ ถ้ามองทางโลกแล้วลืมนื้อลืมนตัวไปตลอด จะหาความสงบร่มเย็นไม่ได้ เลยเมืองไทยเรา

ทั้ง ๆ ที่ต่างคนต่างเรียน ตั้งแต่อ่อนแต่ออกมาแล้วก็เริ่มให้เรียนหนังสือแล้ว เรียนเพื่อ ความรู้วิชา หลักใหญ่ก็เพื่อป้องกันตัว และการทำมาหาเลี้ยงชีพสะดวก วิชาเป็นความสะดวก ในทุกด้านทุกทางนั้นแหละ แต่ถ้าวิชาไม่มีธรรมเข้าเคลือบแฝงแล้ว ก็เป็นเครื่องทำตัวให้จับ หาย มองอย่าไปมองแบบโลก ๆ เขา ให้มองดูความประพฤติ..มองดูคน มองดูเรา ก็มอง ความประพฤติของเรา อย่าไปเย่อหยิ่งจองหองว่าเรานี้สอบได้ที่ ๑ ได้ที่ ๒ ที่เท่านั้นเท่านั้น แต่ ความประพฤติได้ที่โหล่เขาใช้ไม่ได้ ความประพฤติให้ดี เป็นพื้นเป็นแก่นอันสำคัญ..ความ ประพฤติ อันนี้เป็นหลักใหญ่ จะทำให้โลกสงบร่มเย็น

อยู่ในบ้านก็เหมือนกัน ออกมาสู่โรงร่ำโรงเรียน ต่างคนให้มีความประพฤติดี ได้รับการอบรมจากครู ครูเป็นแบบฉบับที่ดี เป็นแบบพิมพ์ ครูก็อย่าโกรโงโโส ต้องเป็นแบบพิมพ์ที่ดีของเด็ก ถ้าครูแบบโกรโงโโสอันนั้นใช้ไม่ได้ครูประเภทนั้น ต้องครูเป็นแบบพิมพ์ที่ดี เป็นคติตัวอย่าง เด็กเห็นแล้วเกิดความเคารพเลื่อมใส เกิดความรักบูชาคุณ นี่แหละถ้าเป็นครูดี ทั้งรักทั้งสนิทสนม ทั้งเคารพนับถือ

เราก็เคยเป็นนักเรียนมาแล้ว ครูไหนดี ครูไหนไม่ดี ก็รู้ เด็กดูผู้ใหญ่ทำไมจะไม่รู้ แต่ผู้ใหญ่ดูเด็กยังดูได้ ยังรู้ได้ เด็กดูผู้ใหญ่ทำไมจะรู้ไม่ได้ เด็กก็คนหนึ่ง ทำไมจะดูผู้ใหญ่ไม่ออก ครูบางคนโกรโงโโสจริง ๆ ตั้งแต่เราเป็นนักเรียนเราเห็น กับเราไม่ค่อยสนิท ครูไหนที่ดี มีความประพฤติดี มันหากเป็นอยู่ในใจนั้นแหละ มันหากสนิท ชอบเข้าไปใกล้ซัดสนิทสนม อยากให้ครูคนนั้นใช้สอย อยากให้เรียกใช้นั้น อยากให้เรียกใช้นี้ เพราะเป็นคนดี ถ้าครูไม่ดีแล้วไม่เล่นด้วย นี่ก็เหมือนกันแบบพิมพ์ต้องเป็นแบบที่ดี

นักเรียนก็ตั้งหน้าตั้งตาเดินตามแบบพิมพ์ที่ครูสอนแล้วอย่างไร อย่าเป็นโกรโงโโส ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติตัวให้ดี มีศีลธรรม มีการพิจารณา ความผิดถูกชั่วดีนี้ก็เรียกว่าศีลธรรม ทำผิดนี่เป็นความผิดแล้ว เป็นสาเหตุที่จะให้เกิดความทุกข์ มาจากนั้น ถ้าเป็นสิ่งที่จะเป็นบาปก็เป็นบาปไปแล้ว ๆ ถ้าทำดีก็เป็นกุศลแก่ตนของตน กุศลคือความฉลาด เพราะออกจากความฉลาดของตนเอง ผลแห่งความฉลาดก็เป็นบุญ คือเป็นความสุขแก่เราทั้งหลายนั้นแหละ ให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติตัวเอง

อย่ามองอะไรให้เป็นแบบโลกแบบสงสารไปหมดใช้ไม่ได้นะ ก็เลสพามองมันจะเอาให้แหลกเหลวไปหมดนั้นแหละ ดูซิดูตามหนังสือพิมพ์ก็รู้ นี่เอาหนังสือพิมพ์มาอ่าน เอาเรื่องกิริยามารยาท ความดีความชั่ว ความเลวทราม ของคนมาแผ่กระจายอยู่ในนี้ อ่านนี้ப்பตีกระเทือนไปหมดเลย หนังสือพิมพ์ออกมาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่มันก็ตีกระจายไปหมด เพราะเกี่ยวโยงกัน ทำตัวไม่ดี เป็นผู้ใหญ่เท่าไรยิ่งเลวยิ่งเหลว แล้วเห็นศีลธรรมเป็นของครีของล้าสมัยไป แต่กิเลสมันออกหน้าออกตาแข่งไป เอากิเลสมาครองตัว ๆ ปกครองบ้านเมือง เลยกลายเป็นบ้านเมืองที่แหลกเหลวลุ่มจมไปตาม ๆ กันหมด

ทั้ง ๆ ที่ผู้ปกครองบ้านเมืองมีความรู้วิชา ฐานะก็ว่าสูง สูงก็สูงแบบกอบโกยเขามา กิน ใช้ไม่ได้ อย่างนั้น ร้อนเป็นไฟเป็นไฟ สูงก็สูงด้วยความเยอหยิ่งต่างหาก ความสำคัญตนต่างหาก ความประพฤติมันเลว ต่ำยิ่งกว่าความประพฤติของลิงอย่างนั้น ใช้ไม่ได้นะ ลูกหลานจำเอาไว้ให้ดีในข้อเหล่านี้ ถ้าความประพฤติไม่ดีเสียอย่างเดียวกัน ไปไหนก็ไปไม่รอดคนเรา

การประหยัด การใช้สอยให้รักษาตนตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ตั้งแต่เป็นเด็กไปมีการประหยัด มีความขยันหมั่นเพียร อย่าซี้เกียจซี้คร้าน อย่าเป็นคนเหลาะแหละ อย่าเป็นคนปลิ้นปล้อนหลอกหลวง ให้เป็นคนมีความสัตย์ความจริง ใครมาคบเพื่อนฝูงมาคบก็ให้เป็นที่ยศ

ใจได้ ต่างคนต่างมีความจงรักภักดีต่อกัน มีความสนิทสนมกันด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน
 นี้ไปไหนก็คบกันได้ นี่ละธรรม ท่านเรียกว่าธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตต่อกันก็เป็นธรรม ความ
 ให้อภัยซึ่งกันและกันก็เป็นธรรม ความเสียสละช่วยเหลือกันเวลาจำเป็นก็เป็นธรรม ให้อุ
 หลานจำเอาไว้นะ นี่ละ คำว่าธรรม ๆ

มีแต่ว่าธรรม ธรรม คือ ยังไง นี่แจงเรื่องธรรมออกมาย่อ ๆ พอให้เข้าใจ ตามขั้น
 ตามภูมิแห่งวัยของเราที่จะควรศึกษาธรรมะได้ขั้นใดภูมิใด และความอดความทนต่อหน้าที
 ภาระงาน ตลอดถึงวาทะคำพูด ใครจะพูดเขี่ยหน้า เขี่ยหลังไปก็ตาม ให้อธิบายคำพูดมันออกจาก
 ปากเขา มันโดนปากเขาก่อนที่จะมาโดนหูเราแล้วแหละ คนนั้นเขาเสียเปรียบแล้ว สมมุติว่า
 เขานินทาเรานั้นก็ผ่านออกจากปากเขา คำนิทานก็เผาปากเขาแล้ว กว่าจะมาหาหูเราก็จางแล้ว
 แหละ เหมือนดังอิตาศรีธัญชัยนั้น เข้าใจไหม

จะยกนิทานให้ฟัง อิตาศรีธัญชัยนั้นเราเคยยกมา นี่มาพูดเรื่องมันสัมผัส นี่หมายถึง
 ว่ามันจิตจางนะ ศรีธัญชัยเป็นคนฉลาด ใจคนหนึ่งมันโง่แสนโง่ กับคนแสนฉลาด มันก็เข้า
 กันได้อย่างที่ว่า ไหนเขาว่าศรีธัญชัยมันฉลาดเหลือเกินใช่ไหม ใช่ เขาล้อกันทั้งโลก ว่ามัน
 ฉลาด ถ้ามันจะตดใส่กระบอกปิดให้ดี กูจะเอาไปให้มันดม มันจะเก่งไหม ให้อิตาศรีธัญชัยมัน
 จะต้องดมตดกูแน่ ๆ ก็ตดใส่กระบอกแล้วก็ปิดกระบอก ไปซิไปหา ไปหากก็เปิดตบนี้ไป ไหน
 ให้อิตาศรีธัญชัยอยู่ไหน เขาว่ามันฉลาดนักหนา ไปถามหาศรีธัญชัย ศรีธัญชัยคนฉลาดเขา
 ยังไม่บอกง่าย ๆ ว่ามาหาศรีธัญชัยเพื่อเหตุผลอะไร นั่นไปหาศรีธัญชัยแล้ว ศรีธัญชัยยัง
 ไม่ตอบ

ทางนี้ยังประกาศบ้าง ๆ ไหนศรีธัญชัยที่ว่ามันฉลาดมาก ๆ นั่นคือคนไหน ไปก็ไป
 ถามศรีธัญชัย ศรีธัญชัยก็ตอบ มาหาศรีธัญชัยนั้นมีความมุ่งหมายอะไรบ้าง เขาไม่ได้
 บอกว่าเขาเป็นศรีธัญชัย นั่นละความโง่กับความฉลาดต่างกันอย่างนั้น คนโง่กับคนฉลาด
 ต่างกันอย่างนั้น ทางนี้ก็ว่า เห็นเขาร่ำลือว่ามันเก่งนัก นี่สะพายตดมาแล้ววันนี้จะมาให้มันดม
 ตดอยู่ไหนละ นี่ในกระบอกสะพายไว้เนี่ย ไม่ใช่มันระเหยแล้วเหวอหลงดมดูซิ พอเปิดขึ้นมาดม
 อู๊ อู๊ ยังอยู่ นั่น ดมตดเจ้าของแล้วเห็นไหม ไม่ใช่มันระเหยไปหมดแล้วเหวอ ไม่ใช่มันจิตไป
 หมดแล้วเหวอ มันไม่จิตกำลังเข้มข้นอยู่ เจ้าของดมแล้วถึงได้รู้ว่าเป็นศรีธัญชัย แล้วมาดม
 ตดเจ้าของ นี่แหละความจิตความจาง ตะกี้ก็พูดถึงเรื่องคนโง่มันจิตจางไปอย่างนั้น เหมือน
 อย่างที่ว่านี้ ดมตดเจ้าของเสีย มันก็ไม่เป็นท่าเป็นทาง

พูดถึงเรื่องอรรถเรื่องธรรมให้มีความขยันหมั่นเพียร และมีความอด ความทน และ
 เข้านอกออกใน ให้รู้จักความเคารพนับถือไม่อาจเอื้อมในที่ต่ำสูง ให้รู้สูงรู้ต่ำ รู้ผู้มีบุญมีคุณ รู้
 คนที่ควรเคารพนับถือ รู้สถานที่ที่ควรเคารพบูชา รู้ครูบาอาจารย์ รู้พ่อรู้แม่ คนประเภทไหน
 ควรจะเคารพด้วยวิธีการใด ปฏิบัติต่อท่านเหล่านั้นด้วยวิธีการใด เราต้องตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ

ตัวของเรา อย่างนี้เรียกว่าเรามีธรรม ไม่ใช่ไปที่ไหนก็ตะไป ๆ ตามเพลงของความคึกคะนอง อย่างนั้นใช้ไม่ได้นะ

ความคึกคะนอง เอาไปขายตลาดที่ไหนไม่มีใครซื้อ ทั้ง ๆ ที่ต่างคนก็มีความคึกคะนองเหมือนกัน แต่มันล้นตลาด คือ หัวใจด้วยกันทุกคน ใครจะซื้อของใครไว้ที่ไหน ไม่มีที่เก็บ เพราะฉะนั้นเราจึงอย่าออกขายของไม่ดี ความโกโรโกโสความประพฤติไม่ดี ต้องความประพฤติเป็นของสำคัญ เป็นหลักเกณฑ์ การเรียนหนังสือก็เรียนแล้วมีธรรมแทรกเข้าไป เอาความรู้วิชาไปใช้ในทางที่ถูกที่ดี อย่าไปใช้ในทางที่เสียหาย นี่ก็เรียกว่า ธรรม คือ เป็นผู้ฉลาดคัดเลือก เอาความรู้วิชาไปใช้ในที่ต่าง ๆ ในงานต่าง ๆ ที่เห็นสมควรแก่หลักวิชาประเภทนี้ ๆ นั่นก็เป็นธรรม ๆ และให้ใช้ความอดทน

การพนันขั้นตอนนี้ พุดแล้วพุดเล่า เราเป็นห่วงลูกหลาน เวลาสิ่งที่จะแทรกซึมเข้ามา ให้เด็กเสียมีมากมายนะ เรื่องการพนันขั้นต่อหนึ่ง ยาเสพติดนี่มาลึกลับยิ่งมาก มาหลายแบบหลายฉบับ เราก็นั่งอยู่ในวัดนอนอยู่ในวัดนี้แหละทำไม่ได้ ลูกศิษย์ของเราเต็มบ้านเต็มเมือง ทำไม่ได้ แม้แต่วงราชการต่าง ๆ ก็เหมือนกัน วงไหน ๆ เป็นยังไง ๆ ปิดไม่อยู่ ก็ลูกศิษย์นั้นแหละมาเล่าให้ฟัง ใครเป็นผู้ชำนาญชำนาญ จัดเจนในหน้าที่การงาน แผนกไหน ๆ มาเป็นลูกศิษย์ ๆ เขาก็ระบายให้ฟังซิเรื่องอะไร ๆ ระบายให้ฟังก็รู้ เก็บเข้าลิ้นชัก ๆ เหมือนไม่รู้เฉย แต่เวลาพุดไปสัมผัสก็นำออกมาให้เป็นคติ ไม่ใช่นำมาเพื่อดูถูกเหยียดหยามแก่ผู้หนึ่งผู้ใด นำมาให้เป็นคติตัวอย่าง เช่นอย่างนำเรื่องศรีธนญชัยมานี้ มันนะดมตด พวกเราอย่าโง่งงไปดมตดกับมัน นะความหมายก็ว่าอย่างนั้น ถ้าโง่งก็ดมตดเจ้าของ ถ้าโง่งไม่ดม นี่เป็นคติอย่างนี้

เรื่องที่ว่าน้ำมันมาทุกแ่งทุกมุนนะ ให้ลูกหลานทั้งหลายระวัง ยาเสพติดนี่เอาอย่างเด็ดขาดนะ ให้มีวินัย เครื่องกำจัด เครื่องป้องกัน วินัยแปลว่า เครื่องกำจัด แปลว่าเครื่องป้องกันตัว เอาให้หนักทีเดียวอย่าให้เข้ามาแตะตัวของเราได้เลย อันนี้ถ้าลงได้เข้ามาสัมผัสถึงตัวเราแล้วหายใจเลยนะ เสียคน อนาคตฉิบหายหมด ทั้ง ๆ ที่ลมหายใจฟอด ๆ ยังมีชีวิตอยู่นั้นแหละ แต่คุณค่าของเรานี้หมดแล้ว ๆ ยาเสพติดเอาไปกินแล้วเอาไปถลุงหมดแล้ว ไม่มีอะไรเหลือแล้ว ให้ระวังให้ดี อันนี้สำคัญมากข้อหนึ่งที่เราจะต้องระวัง ในวัยนี้ละ เพราะเป็นวัยคละเคล้ากัน นักเรียนต้องอยู่ร่วมกัน แล้วสิ่งที่จะแทรกเข้ามาหาชุมนุมชน ๆ คือ นักเรียนพวกเขาก็ดูนี้ ที่ไหนที่จะควรเข้าได้ง่ายได้ยาก เขาดูหมด พวกนี้มีวิชาหากินเต็มตัวของมันแล้ว แทรกเข้าไปตรงไหนจะได้ผล ก็แทรกเข้าไป แล้วแทรกเข้าไปหาเด็ก เด็กไม่รู้ภาษาภาษาเสียท่าแล้ว ๆ นี่สำคัญอันหนึ่ง

แล้วการพนันชนิดไหนก็ตาม ขอให้ลูกหลานทั้งหลายอย่าไปสนใจกับเรื่องการพนันขั้นต่อไม่ใช่เป็นของดี ได้มาเป็นหมื่น ๆ แสน ๆ ล้าน ก็เพื่อมาเป็นนกต่อ เข้ามาทำความล่มจมแก่ครอบครัวเหี้ยเรือ่น สกุลของเราให้แหลกเหลวไปหมด ไม่มีความหมายอะไรในเงิน

จำนวนนั้น มันเป็นคนต่อ มันเป็นเชื้อเพลิง เอามาเผาบ้านเผาเรือนเรา อย่าไปยินดีในรายได้จากการพนัน จะกี่สตางค์ก็ตาม มีแต่เรื่องความฉิบหายทั้งนั้น ให้หาด้วยน้ำพักน้ำแรงของเรา ด้วยสติปัญญาความสามารถของเรา ในทางที่ถูกที่ดีที่ชอบ อันนี้มีมากมีน้อยเราอบอุ้มใจ ข้อนี้ถูกต้องตามหลักธรรม ให้ลูกหลานทั้งหลายจำเอาไว้ไปปฏิบัติตัว

การเรียนให้ตั้งหน้าตั้งตาเรียน อย่าเหลาะแหละ อย่าเที่ยวเตร็ดเตร่ พอเวลาเลิกโรงเรียนไปแล้วเถลไถลไป คบค้าสมาคมเพื่อนฝูง มีมากไปทางเสียหายมากนะ เพื่อนคนนี้ไปหาเพื่อนคนนั้น เพื่อนคนนั้นไปหาเพื่อนคนนี้ ระวังระวัง มีแต่ไปหากันแล้วเพื่อเตร็ดเตร่เร่ร่อน เสียหายแก่ตัวเอง ความรู้วิชาเรียนมามากน้อยเลยเสียหายไปหมดเลย พ่อแม่ก็หนักอกหนักใจ ไม่ทราบจะทำอย่างไร ส่งไปให้เรียนหนังสือแล้ว แทนที่จะเรียนหนังสือได้ความรู้วิชาหน้าที่การงานอันดีงามมาสู่พ่อสู่แม่ให้ได้ภูมิใจ มันกลับเป็นลิงเป็นค่าง บ้างชะนี เป็นโจรเป็นมาร เป็นนักเลงโตเป็นอันธพาลไปเสีย อย่างนี้พ่อแม่หนักใจมากนะ

ที่ส่งลูกหลานเข้ามาเรียนนี้ คนหนึ่ง ๆ หมดไปเท่าไร ถ้าจะทำสถิติเอาไว้จะหมดมากขนาดไหน ลูกคนหนึ่ง ๆ นับตั้งแต่อยู่ในท้องออกมา อยู่ในท้องยารักษาครรภ์เด็ก อยู่ในท้องออกมาจนกระทั่งเติบโตขึ้นมาแล้วหมดไปเท่าไรพ่อแม่คนหนึ่ง ๆ และมีหน้าซำยังเสียใจอีกด้วย เสียสิ่งเหล่านั้นพ่อแม่ไม่ได้คำนึงแหละ เพราะอยากให้ลูกดี ด้วยความรักความสงสารลูก แต่มันเสียใจพ่อแม่นี้ซึ่เป็นสิ่งที่เสียมากที่สุด ขอให้ลูกหลานทั้งหลายรักษาน้ำใจพ่อแม่ นี่ก็ส่งเข้ามาโรงเรียนแล้วนี่ พ่อแม่คนไหนก็ไปถามดูซิ ลูกของเจ้าไปไหน ว่าไปโรงเรียน คนนั้นก็ไปโรงเรียน ๆ เขาไม่รู้ว่เราไปโรงเรียน ไปเป็นนักเลง ไปเป็นอันธพาล นี่ละเสียน้ำใจพ่อแม่ เสียมากเสียลึกเสียด้วยอันนี้นะ

ให้ลูกหลานทั้งหลายจำเอาไว้ อย่าทำตัวเป็นอย่างนั้นเป็นอันขาด ให้เห็นอกเห็นใจพ่อแม่เลี้ยงลูกมานี้ โถ แต่ละคน ๆ ที่จะเติบโตนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างมาจากพ่อจากแม่ทั้งหมดเราหาเอาเองไม่ได้จะว่าไง ทุกสิ่งทุกอย่างมาจากพ่อจากแม่ แล้วบางคนพ่อแม่เป็นคนมั่งมีแล้วกลับล้มตัวนะ จะใช้จะสอยจะนุ่งจะห่มจะกินอะไรก็ตามมันเหลือเฟือ ๆ เพราะพ่อแม่รักเงินทองข้าวของมีเอามาให้ ก็ฟุ่มเฟือย ๆ เลยกลายเป็นฟุ้งเฟ้อแล้วเห่อคะนองไปใหญ่เลยอย่างนี้เสีย เราอย่าให้เป็นอย่างนั้น ให้ถือว่าพ่อแม่ให้เราด้วยความรัก ให้อภัยด้วยความสงสาร ให้เรานำสมบัติเงินทองข้าวของที่พ่อแม่ให้เราไปทำประโยชน์ ๆ สำหรับเราแล้วก็หนุนย่อนหลังกลับไปหาพ่อแม่ ได้รับความอบอุ่นเย็นใจต่อเราเบาใจต่อเรา นี่จะเป็นความดีงาม นี่อันหนึ่งข้อหนึ่ง

แล้วข้อหนึ่งก็ที่พูดเบื้องต้นนั้นแหละ เรื่องราคะตัณหาให้ระวังให้มากนะ วิทยนี้เป็นวิยไวไฟที่สุดเลย ไม่ว่าหญิงว่าชายใครก็มีเหมือนกัน ราคะตัณหาที่อยู่ในหัวใจของทุกคน ร่างกายนี้เป็นเครื่องมือเท่านั้น แต่หัวใจนั้นบรรจุไว้ด้วยราคะตัณหา ความโลภ ความโกรธ ความหลง ก็อยู่ที่หัวใจ ราคะตัณหาอยู่ที่หัวใจ จงรักษาใจให้ดี ยับยั้งชั่งตัวให้ดี อย่าเถลไถลอย่า

ขายก่อนซื้อถ้าเป็นผู้หญิงก็ดี ใช้ไม่ได้เลย เลว ผู้หญิงก็เลว ผู้ชายก็คึกคะนองเป็นลิง ผู้หญิง
เลว ผู้ชายลิง ใช้ไม่ได้ มองไปทางนี้ก็ลิงมองไปทางนี้ก็เลว เลยมีแต่คนเลวคนเหลว คนใช้ไม่
ได้ในโลกนี้ทำไง

สิ่งเหล่านี้เป็นของมีอยู่ประจำโลกประจำสงสาร ให้บังคับบัญชาไว้ให้อยู่ในกฎเกณฑ์
แห่งความพอดี ถึงกาลเวลามันก็เป็นไปเองของมัน ให้เหมาะสมสังคมยอมรับ ทุกคน ๆ แม้
แต่ในวงศ์ญาติก็ยิ่งรู้จักนี้ ควรยอมรับคนไหนจะเอามาเป็นลูกเขย คนไหนควรจะเอามาเป็น
ลูกสะใภ้ จะไปเอาอีขายก่อนซื้อมาเป็นลูกสะใภ้ ถ้าเป็นหลวงตาบัวตีมันหมดทั้งลูกชายนั้น
แหกไปเลย ไม่ว่าแต่ไม่เอาอีนั้นมาเป็นลูกสะใภ้แหละ ตีมันทั้งลูกชายนั้น บักสันพร้าว่างั้น
เลย เข้าใจไหม จำเอานะลูกหลาน เอาละพอวันนี้ เหนื่อยแล้ว